

Biological Motivation of the Metaphorical Narratives of the Corporal Soul Based on Holistic Medicine

Zahra Barati^{*1}, Belghis Rovshan², Shirin Pourebrahim³, Fatemeh Yousefi Rad⁴

Received: 24/12/2022

Accepted: 24/05/2023

* Corresponding Author's E-mail:
z_barati@student.pnu.ac.ir

Abstract

The interaction between body and culture is one of the significant topics in cognitive semantics. The present interdisciplinary research, focusing on the embodiment factor, tries to examine the existing conceptualizations in both Persian and English, via a cognitive approach based on the physiological characteristics of the respiratory system and skin in holistic medicine. Therefore, referring to the special position of the lungs in Greek/Iranian holistic medicine as the receiver of respiratory pneuma, in traditional Chinese medicine as the place of the corporal soul, and in Indian medicine (Ayurveda) as an organ adjacent to the heart chakra, the authors try to investigate the

1. Corresponding author, Ph.D. in Linguistics, Department of Linguistics and Foreign languages, Payame Noor University, Tehran, Iran

<https://orcid.org/0000-0003-4779-1180>

2. Professor in Linguistics, Department of Linguistics and Foreign Languages, Payame Noor University, Tehran, Iran

<https://orcid.org/0000-0001-7424-0638>

3. Associate Professor in Linguistics, Department of linguistics and Foreign Languages, Payame Noor University, Tehran, Iran

<https://orcid.org/0000-0001-8416-5168>

4. Assistant Professor in Linguistics, Department of linguistics and Foreign Languages, Payame Noor University, Qazvin, Iran

<https://orcid.org/0000-0002-9755-0388>

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY- NC) license <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

---

biological motivation of the metonymy-based metaphors related to the respiratory system. Despite the slight differences in the metaphorical expressions, the findings of this research show an extraordinary convergence in the conceptualizations and the metaphorical narration of the function of the lung and the organ related to it, i.e. the skin, in which speech is a precious soul/object, inspiration is a blowing soul and love is breathing in the air of a beloved. Also, the skin is a protective armor and a vessel for the soul. In short, the data analysis shows that knowing the various biological characteristics of organs and their functions based on holistic philosophy and medicine is a suitable platform for identifying the biological origin of embodied metonymies, which can be a justification for making relatively identical metaphors in the two languages due to the universality of the body's physiology.

Keywords: Cognitive Semantics, Metonymy, Metaphor, Lungs, Holistic medicine.

1. Introduction

Metaphorical expressions in different languages and cultures describe human experiences in a wonderful and mysterious way. Emotion metaphors are often based on the body and filtered through culture. Our perceptions of the world are shaped by our body and its parts and biological motivation is essential to understanding the origin of metaphors. This study explores the biological origin of metaphors in holistic medicine and how philosophy and medicine shape metaphorical language. Although many studies have been conducted in the field of embodiment and emotional metaphors in different languages, traditional medicine has attracted little attention from experts in this field (Yu (1995), Niemeier (2000), and Sharifian (2008)). Therefore, the present study examines the biological origin of

metaphors in holistic medicine and is noteworthy because philosophy and medicine are parts of human cultural beliefs that are considered the basis for the growth and manifestation of the metaphorical language.

Research Question(s)

The main issue of the research is, what the metaphorical narratives or the conceptualizations related to the respiratory organ, in both Persian and English languages are, and whether examining the biological status of these metaphors from the perspective of philosophy and holistic medicine can make a justification for the same cognitive conceptualizations in these two languages

2. Literature Review

Lakoff and Turner (1989: 103) define metaphor as "a mapping between two conceptual domains" and metonymy as "a mapping within a conceptual domain". Barcelona (2000) also believes that, unlike conceptual metaphors, conceptual metonymies include a single domain or concept. He describes metonymy as "mentally accessing a domain through another part in the same domain" (ibid.: 8). Kövecses (2016) believes that metonymy is formed according to continuity and proximity. He refers to the conceptual metaphor "seeing is knowing". He believes that this expression can have a figurative meaning because identifying an object happens in line with seeing it (Kövecses, 2009:p.p. 158-157).

3. Methodology

The research method is exploratory. Ten metaphorical expressions in Persian and English that are related to the functions and organs related to the corporal soul (the respiratory system and the skin) have been selected, analyzed, and interpreted based on their biological function in the framework of the world's three prominent holistic medicines, i.e. Greek/Iranian,

---

Chinese, and Indian (Ayurveda) traditional medicine, to find the metonymic basis for these metaphors.

4. Results

According to holistic medicine, the lungs and skin are mediators of life energy between humans and the world. The lungs are where the soul breathes and they act as a conductor for speech and sound energy transmission. The research findings reveal that the multiple biological characteristics of the respiratory organ and the same biological origin of emotions related to respiratory function and skin in holistic medicine can justify making similar or relatively similar metaphors in Persian and English. However, it seems that extensive scientific and cultural interactions between these two languages of the same family are not unaffected in this regard. Differences are also seen in these metaphorical narratives, which confirms Yu's statement that " culture functions as a filter that selects aspects of sensory-motor experience and connects them with subjective experiences and judgments for metaphorical mappings" (Yu, 2008 p. 247). In sum, the cross-cultural study of the origin of metaphors from the perspective of three holistic medicines is a good opportunity to find the biological basis of metaphors, which, indeed, can be a confirmation of metonymic-based metaphors of the body.

References

- Barcelona, A. (2000). Types of arguments for metonymic motivation of conceptual metaphor. In A. Barcelona (Ed.). *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter. (pp. 31-58).
- Kövecses, Z. (2009). "Metaphor, culture, and discourse: The pressure of coherence." In A. Musolff et al. (Eds.), *Metaphor and Discourse*. UK: Palgrave Macmillan. (pp. 11-24).
- Kövecses, Z. (2016). Conceptual metaphor theory. In E. Semino and Z. Demjén (Eds.), *The Routledge Handbook of Metaphor and Language*. Routledge Handbooks Online.

Journal Of Narrativestudies

E-ISSN: 2588-6231

Vol.8, No. 15

spring and summer 2024

Research Article

-
- Lakoff, G. and Turner, M. (1989). *More than Cool Reason: A Field Guide in Poetic Metaphor*. Chicago: University of Chicago Press.
- Niemeier, S. (2000). "Straight from the heart-metonymic and metaphorical explorations." *Topics in English Linguistics*, 30, 195-214.
- Sharifian, F. (2008). "Conceptualizations of del 'heart-stomach' in Persian." In F. Sharifian, R. Dirven, N. Yu, & S. Niemeier (Eds.), *Culture, Body and Language: Conceptualizations of Heart and Other Internal Body Organs Across Languages and Cultures*. Berlin, New York: Mouton De Gruyter (pp. 247 - 265).
- Yu, N. (1995). "Metaphorical expressions of anger and happiness in English and Chinese." *Metaphor and Symbol*, 10(2), 59-92.
- Yu, N. (2008). "Metaphor from Body and Culture." In R. Gibbs, Jr. (Ed.), *The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought* (Cambridge Handbooks in Psychology, pp. 247-261). Cambridge: Cambridge University Press.

دوفصلنامه روایت‌شناسی

سال ۸، شماره ۱۵، بهار و تابستان ۱۴۰۳، صص ۷۹-۱۱۰

مقاله پژوهشی

بررسی خاستگاه زیستی روایت‌های استعاری از روح جسمانی براساس طب کل‌نگر

زهرا براتی*^۱، بلقیس روشن^۲، شیرین پورابراهیم^۳، فاطمه یوسفی راد^۴

(دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۳ پذیرش: ۱۴۰۲/۳/۳)

چکیده

تعامل بدن و فرهنگ از موضوعات قابل توجه در معنی‌شناسی شناختی است. پژوهش میان‌رشته‌ای حاضر با تمرکز بر عامل بدن‌مندی سعی دارد با رویکردی شناختی و بر مبنای ویژگی‌های فیزیولوژیک دستگاه تنفسی و پوست، براساس طب کل‌نگر، به بررسی مفهوم‌سازی‌های موجود در دو زبان فارسی و انگلیسی پردازد. از این رو نگارندگان می‌کوشند تا با ارجاع به جایگاه خاص ریه در طب کل‌نگر یونانی/ایرانی به‌عنوان گیرنده پنومای تنفسی، در طب سنتی چینی به‌عنوان مکان استقرار روح جسمانی و در طب هندی (آیورودا) به‌عنوان

---

۱. دکتری زبان‌شناسی، گروه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

*z_barati@student.pnu.ac.ir

[http:// orcid.org 0000-0003-4779-1180](http://orcid.org/0000-0003-4779-1180)

۲. استاد زبان‌شناسی، گروه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

[http:// orcid.org 0000-0001-7424-0638](http://orcid.org/0000-0001-7424-0638)

۳. دانشیار زبان‌شناسی، گروه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

[http:// orcid.org 0000-0001-8416-5168](http://orcid.org/0000-0001-8416-5168)

۴. استادیار زبان‌شناسی، گروه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه پیام نور، قزوین، ایران.

[http:// orcid.org 0000-0002-9755-0388](http://orcid.org/0000-0002-9755-0388)

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY - NC) license <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

ارگانی در مجاورت با چاکرای قلب، انگیزش زیستی استعاره‌های مجازبنیاد را از منظر این سه طب کل‌نگر بررسی کنند. علی‌رغم تفاوت‌های اندک عبارات استعاری، یافته‌های این پژوهش نشان از هم‌گرایی فوق‌العاده‌ای در مفهوم‌سازی‌ها و روایت استعاری عملکرد ریه و پوست در دو زبان فارسی و انگلیسی دارد که در آن‌ها نفس جان/شیء باارزشی است، الهام روحی دمیدنی است، عشق نفس کشیدن در هوای معشوق است. همچنین، پوست به‌مثابه زره و ظرف روح و جان است. به‌طور خلاصه، تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که شناخت ویژگی‌های بیولوژیکی متعدد ارگان‌ها و عملکرد آن‌ها براساس فلسفه و طب کل‌نگر، بستر مناسبی برای شناسایی خاستگاه زیستی مجازهای بیولوژیکی است که به‌نوبه خود و به‌دلیل جهانی بودن فیزیولوژی بدن می‌توانند مبنایی برای ساخت استعاره‌های نسبتاً یکسان در دو زبان قرار گیرند.

واژه‌های کلیدی: معنی‌شناسی شناختی، بدن‌مندی، مجاز، استعاره، طب کل‌نگر، ریه‌ها.

۱. مقدمه

انعکاس تجربیات بدن‌مند^۱ بشر در زبان‌ها و فرهنگ‌های مختلف در قالب عبارات استعاری^۲، معانی شگرف و اسرارآمیزی را در زبان‌ها روایت می‌کند، به‌گونه‌ای که از طریق عبارات استعاری موجود در زبان می‌توان نیمرخ فرهنگی و زبانی جامعه را مشاهده کرد. به‌نظر می‌رسد بسیاری از عبارات استعاری، به‌ویژه در زمینه عواطف^۳، در درجه اول بر مبنای بدن شکل گرفته و سپس با گذر از صافی فرهنگ، در زبان تثبیت شده‌اند. درواقع، ادراکات ما از جهان به‌واسطه دسترسی اولیه به بدن/اعضای بدن ما شکل می‌گیرد. بدین ترتیب، در شناخت خاستگاه استعاره‌ها، و به‌ویژه استعاره‌های عواطف، انگیزش بیولوژیکی به‌عنوان مبنای فیزیولوژیکی مجازهایی^۴ که به‌نوبه خود بنیان بسیاری از استعاره‌ها بر آن‌ها بنا می‌شود بسیار ضروری است. هرچند مطالعات زیادی در زمینه بدن‌مندی و استعاره‌های عواطف در زبان‌های مختلف انجام شده، اما

طب سنتی توجه اندکی از صاحب‌نظران را در این زمینه جلب کرده است (Yu, 1995; Niemeier, 2000; Sharifian, 2008). پژوهش حاضر به بررسی خاستگاه زیستی استعاره‌ها در طب کل‌نگر^۵ می‌پردازد. این مطالعه از دو منظر شایان توجه است. نخست اینکه، براساس فلسفه و طب کل‌نگر بشر به‌عنوان مدلی کوچک از جهان هستی به‌شمار می‌آید. بدین ترتیب، همانند جهان پیرامون ما که در آن ماده و انرژی در تبدیل و تعامل دائمی با یکدیگرند، در بدن ما نیز احساسات و عواطف به‌شکلی روان - تنی در ارگان‌های بدن ظهور و بروز می‌کنند. دوم اینکه فلسفه و طب بخشی از باورهای فرهنگی بشر هستند که بستر رشد و تجلی زبان استعاره‌ای به‌شمار می‌آیند.

پژوهش حاضر مطالعه‌ای بینا فرهنگی است که با استفاده از داده‌های دو زبان فارسی و انگلیسی و بهره‌گیری از سه طب کل‌نگر کوشیده است تا حتی‌الامکان از سوگیری‌های صرفاً فرهنگی در تعیین خاستگاه استعاره‌ها به دور باشد. با این وصف، از سه طب کل‌نگر مطرح در جهان، یعنی طب سنتی یونانی / ایرانی (طب اخلاطی^۶)، طب سنتی هندی (آیورودا) و طب سنتی چینی بهره گرفته می‌شود. این سه طب هرچند در نگاه اول خاستگاه جغرافیایی متفاوتی دارند، ولی به‌دلیل تعاملاتی که به‌واسطه جاده ابریشم بین اقوام و ملل مختلف روی داده است، می‌توان دیدگاه‌های مشترک زیادی را در میان آن‌ها مشاهده کرد. براساس هر سه طب کل‌نگر، جهان هستی و بدن افراد به‌عنوان نمونه‌ای کوچک از جهان از پنج عنصر تشکیل شده است. این عناصر در طب یونانی / ایرانی شامل آب، آتش، خاک و هوا و عنصر کم‌تر شناخته‌شده^۷ ایتر^۷ است. در طب هندی (آیورودا)، این عناصر شامل آب، آتش، خاک، هوا و عنصر آسمانی است. در طب چینی، از این عناصر در بدن به‌عنوان پنج مرحله^۸ آب، آتش، زمین، جنگل و فلز (هوا) نام برده می‌شود که این مراحل بر پنج جفت ارگان نگاشت می‌شوند؛ آب بر

کلیه‌ها و مثانه، آتش بر قلب و روده کوچک، زمین بر طحال و معده، جنگل بر کبد و کیسه صفرا و فلز (هوا) بر ریه‌ها (و پوست) و روده بزرگ نگاشت می‌شوند. در این پژوهش به استعاره‌های مربوط به دستگاه تنفسی و پوست پرداخته می‌شود.

پژوهش حاضر می‌کوشد تا با جست‌وجوی خاستگاه زیستی عبارات استعاری برمبنای طب کل‌نگر در دو زبان فارسی و انگلیسی، مجازهای بیولوژیکی زیرساخت استعاره‌های مفهومی مربوط به ارگان تنفسی را معرفی کند. مسئله اصلی پژوهش این است که روایات استعاری، یا به عبارت دیگر، مفهوم‌سازی‌های مرتبط با اندام تنفسی، در دو زبان فارسی و انگلیسی کدام‌اند و آیا بررسی جایگاه زیستی این استعاره‌ها از منظر فلسفه و طب کل‌نگر می‌تواند توجیهی برای مفهوم‌سازی‌های شناختی یکسان در این دو زبان باشد.

۱-۱. روش تحقیق

روش تحقیق پژوهش حاضر از نوع اکتشافی است. ده عبارت استعاری که به عملکردها و ارگان‌های وابسته به روح جسمانی، یعنی دستگاه تنفسی و پوست، مرتبط‌اند به شکل هدفمند و با شرط داشتن معادل متعارف فارسی از بخش اصطلاحات فرهنگ رایگان^۱ انتخاب شده‌اند. معادل فارسی این اصطلاحات براساس ترجمه موجود در فرهنگ معاصر هزاره انگلیسی - فارسی (یک جلدی) (حق‌شناس و همکاران، ۱۳۸۱) استخراج شده است. این عبارات برمبنای جایگاه بیولوژیک و خاستگاه زیستی ارگان ریه و اندام مرتبط با آن، پوست، در سه طب کل‌نگر مطرح دنیا، یعنی طب سنتی یونانی/ ایرانی، چینی و هندی (آیورودا) مورد تحلیل و تفسیر قرار می‌گیرند و سپس، برمبنای مجاز مفهومی از نظر گُوش (2009)، یعنی ارتباط با زمینه‌های فیزیولوژیک بدن، تحلیل و

استعاره‌های مبتنی بر این مجازها دسته‌بندی می‌شوند. براساس ادعای بارسلونا (2000) و نیمایر (2000, p.195)، در بسیاری از موارد، استعاره از تعمیم یک مجاز به دست می‌آید. بنابراین، استعاره‌ها اغلب مجازبنیاد هستند.

۲. پیشینه پژوهش

در زمینه مجازها و استعاره‌های مفهومی و عواطف مطالعات زیادی انجام شده است. از آن جمله می‌توان به مطالعات ماتسوکی^۹ (1995)، گُوچش^{۱۰} (2000, 2009, 2016)، باش^{۱۱} (2018)، و گیبز^{۱۲} (2020) اشاره کرد. در این بخش فقط به تعدادی از پژوهش‌های مرتبط با موضوع پژوهش پرداخته می‌شود.

شریفیان^{۱۳} (2008) با بررسی تعدادی از عبارات زبان فارسی معاصر نشان می‌دهد که چگونه دل، به‌عنوان مجاز یا ظرف احساسات، آرزوها، صبر، شجاعت، شفقت و همچنین، افکار و خاطرات، مفهوم‌سازی می‌شود. مجموعه‌ای از عبارات در زبان فارسی نیز مفهوم‌سازی دل را به‌عنوان مرکز ویژگی‌های شخصیتی، منش و خلق و خوی منعکس می‌کند. او نتیجه‌گیری می‌کند که بدن‌واژه^{۱۴} دل یک پایه مفهومی برای گویشوران فارسی‌زبان فراهم می‌کند تا تجربیات شناختی، عاطفی، اجتماعی - فرهنگی و زبانی خود را نشان دهند. به باور او، مفهوم‌سازی‌های مشاهده‌شده دل احتمالاً از الگوهای فرهنگی برگرفته از طب سنتی ایران و نظام‌های اعتقادی معنوی ایرانی، مانند جهان‌بینی صوفیانه، سرچشمه می‌گیرد که از طریق ادبیات صوفیانه بر شناخت در فرهنگ فارسی تأثیر گذاشته است. شریفیان با آوردن مثال‌هایی نشان می‌دهد که چگونه زبان می‌تواند به‌عنوان یک «بانک حافظه» مفهوم‌سازی‌های فرهنگی‌ای را ارائه دهد که در مراحل مختلف تاریخ در یک جامعه گفتاری غالب بوده‌اند.

محمدزاده و همکاران (۱۳۹۵) در بررسی استعاره‌های مفهومی، به کاوش در روش‌های مختلفی پرداخته‌اند که گویندگان از طریق آن‌ها از واژه‌های دال بر دو عضو چشم و قلب به‌عنوان منابع مفهومی برای خلق اصطلاحات استعاری استفاده می‌کنند. ایشان با تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست آمده از مصاحبه با گویشوران تبری و پرسش‌نامه به این نتیجه رسیده‌اند که استعاره‌های شکل‌گرفته از دو مفهوم قلب و چشم عبارت‌اند از «قلب ظرف است»؛ «قلب اندام است» و «ضربان قلب احساس است» و بر این اساس، این ادعا را مطرح کرده‌اند که اندام ادراکی نشان‌گر خود ادراک است.

تقی‌پوری حاجبی و همکاران (۱۴۰۱) به بررسی و مقایسه استعاره‌های مفهومی غم و شادی در آثار دو نویسنده معاصر به‌نام افغانی و ایشی گورو پرداختند و به این نتیجه رسیدند که علی‌رغم تفاوت‌های شخصیتی و فرهنگی، به‌طور کلی دو نویسنده ممکن است مفهوم‌سازی‌های یکسانی در مقوله غم و شادی در جهان پیرامون خود داشته باشند. بر این اساس، یافته‌های ایشان درمورد آثار افغانی و ایشی گورو برخلاف یافته‌های ملکیان و ساسانی (۱۳۹۲) بود که اظهار داشته بودند که در مفهوم‌سازی استعاری پاره‌ای از قلمروها فرهنگی هستند و ممکن است از فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت باشند.

۳. چارچوب نظری

در علوم شناختی^{۱۵}، رویکردهای بدن‌مند به مطالعه نقش بدن، کنش‌ها و ادراکات حسی و تأثیر آن‌ها بر فرایندهای ذهنی می‌پردازند. گالاگر^{۱۶}، به‌عنوان یکی از پیش‌گامان شناخت بدن‌مند^{۱۷}، «طرح‌واره بدن را به‌عنوان نظامی از ظرفیت‌های حسی - حرکتی معرفی می‌کند که بدون آگاهی و یا لزوم نظارت ادراکی عمل می‌کند» (گالاگر، ۱۹۸۶، ص. ۲۴). او بر این باور است که با فهمیدن این نکته که طرح‌واره بدن چگونه ادراک را

شکل می‌دهد، می‌توان فهمید که چگونه کل شناخت را شکل می‌دهد، زیرا ادراک پایه‌ی اساسی شناخت است. فلدمن^{۱۸} (2006, p. 7)، شکل‌گیری زبان و تفکر بشری را عمدتاً به واسطه‌ی خصوصیات بدن و ساختار فیزیکی و محیط اجتماعی فرد می‌داند. گُوچش (۱۳۹۹، ص. ۸۵) نیز بر این باور است که تجربه‌های اولیه‌ی انسان که حاصل شناخت بدن‌مند او از جهان هستند، می‌توانند به صورت بالقوه به تثبیت جنبه‌های جهانی نظام مفهومی کمک کنند. گیبز (2017, p.158) می‌نویسد که «شواهد رفتاری و عصب‌شناسی قویاً نشان می‌دهند که فعالیت بدن‌مند نه تنها برای چگونگی ورود برخی نشانه‌های زبانی به زبان مهم است، بلکه همچنین، برای نشان دادن علت کاربرد پربسامد استعاره‌های خاص که برای گویشور معاصر معنادار است، نیز اهمیت دارد».

از نظر نیچه^{۱۹}، کلام گفتاری یا نوشتاری ترجمانی استعاری از خودآگاه است. او استعاره را مناسب‌ترین راه برای درک روابط بین زبان و واقعیت می‌داند (Voigt, 2019). این ایده و تفکر نیچه دست‌مایه‌ای شد که ردی^{۲۰} (1979) نظریه‌ی جدید خود را در باب استعاره مطرح کند. او با طرح اصطلاح استعاره‌ی مجرا^{۲۱} استدلال کرد که جایگاه استعاره تفکر است، نه زبان و استعاره بخش اصلی و ضروری روش معمول و متعارف ما برای مفهوم‌سازی جهان را تشکیل می‌دهد.

لیکاف^{۲۲} و ترنر^{۲۳} (1989, p.103) استعاره را «نگاشتی بین دو قلمروی مفهومی»^{۲۴} و مجاز را به‌عنوان «نگاشتی در یک قلمروی مفهومی» تعریف می‌کنند. بارسلونا^{۲۵} (2000) نیز، مانند لیکاف و ترنر، معتقد است برخلاف استعاره‌های مفهومی^{۲۶}، مجازهای مفهومی^{۲۷} شامل یک حوزه یا مفهوم واحد هستند و درواقع، هدف از کاربرد مجاز «دسترسی ذهنی به یک حوزه از طریق بخشی دیگر در همان حوزه است» (ibid, p. 8). گُوچش (2016) معتقد است که مجاز سازوکاری متفاوت از استعاره دارد،

یعنی برخلاف استعاره که در آن ویژگی‌هایی از قلمروی مبدأ به قلمروی مقصد نگاشت می‌شود، مجاز تنها به یک قلمرو محدود می‌شود. کُوچش (Ibid) به‌عنوان مثال به مجازهایی اشاره می‌کند که براساس علاقه جزء به‌جای کل و یا کل به‌جای جزء شکل گرفته‌اند و دسترسی ذهنی به بخشی از یک قلمرو از طریق بخشی دیگر از همان قلمرو فراهم می‌شود. مورد دیگری که کُوچش به آن اشاره می‌کند این است که مجاز نه بر حسب شباهت، بلکه بر حسب پیوستگی^{۲۸} و مجاورت شکل می‌گیرد و به استعاره مفهومی دیدن دانستن است اشاره می‌کند. او معتقد است که این عبارت نیز می‌تواند مفهوم مجازی داشته باشد، زیرا شناسایی یک شیء در راستای دیدن آن اتفاق می‌افتد (Kövecses, 2009, pp.157-158) کُوچش همچنین تفاوتی بین مجازهای عواطف و مجازهای مفهومی قائل نمی‌شود. از نظر او تمامی مجازهای عواطف، مجاز مفهومی به‌شمار می‌آیند. کُوچش (ibid) اظهار می‌دارد که «بین مجاز و استعاره‌های عواطف ارتباط مهمی وجود دارد؛ یعنی می‌توان گفت که مجازها انگیزه استعاره‌ها را ایجاد می‌کنند». او (ibid) مدعی است که این انگیزه صرفاً زبانی یا مفهومی نیست، بلکه فیزیکی نیز هست و به این نکته اشاره می‌کند که در مجاز جنبه‌های فیزیکی خاصی از بدن را که درگیر در احساسات هستند می‌توان یافت که می‌توانند به دو صورت رفتاری و فیزیولوژیکی بروز کنند.

۴. بحث و بررسی

نیمایر (2000) ادعا می‌کند استعاره‌ها پایه‌های بیولوژیک دارند، هرچند این بدن‌مندی تا حد زیادی فرهنگ‌محور است. بر این اساس، در این پژوهش، ابتدا به توصیف ویژگی‌های فیزیولوژیکی روح جسمانی (نفس) و عملکرد ذهنی و عاطفی ارگان تنفسی در طب کل‌نگر پرداخته می‌شود. در ادامه، استعاره‌های مفهومی موجود در عبارات

استعاری انگلیسی و فارسی مرتبط بیان می‌شود. سپس مجازهای مفهومی و بیولوژیک که بنیان این استعاره‌ها هستند، معرفی می‌شوند و جدول‌هایی برای روشن‌تر شدن مطالب ارائه می‌شوند.

- نقش و عملکرد روح جسمانی (نفس) از منظر طب کل نگر

در طب یونانی/ایرانی روح یکی از هفت عامل فیزیکی^{۲۹} است که بدون آن بقای موجودات زنده ممکن نیست. چیزی شبیه گاز که از هوا حاصل آمده است. روح، یا به تعبیر طب یونانی پنوما، در کنش و واکنش با اخلاط لطیفه گرما و انرژی تولید می‌کند. افلاطون سه روح برای بشر قائل بود؛ نخست، روح متعالی و عقلانی که در سر قرار دارد. دوم روحی که منشأ دلیری است و از نفس نشئت می‌گیرد و در قلب جای دارد و روح سوم که به تغذیه و نیازهای جسمی بشر مربوط است و در کبد جای دارد. ... جالینوس روح را بخشی از هوای جو می‌دانست که از طریق تنفس هوا وارد ریه‌ها و سپس قلب شده است (Fitting, 2015, p. 84).

نادر^{۳۰} (2020, p.225) اظهار می‌دارد که جالینوس مفاهیم غایت‌شناسی را با مشاهدات بالینی دقیق ترکیب کرد تا از یک سیستم منسجم و یکپارچه دفاع کند که در آن قلب، آتش شعله‌ور در مرکز بدن، با هوا، پنومای ریه‌ها، در تعامل است تا زندگی ایجاد کند. طبری (۱۳۸۶، ص. ۲۵۶) می‌نویسد: «شش همانند بادبزنی به واسطه نفس کشیدن اندام آتشین قلب را معتدل می‌سازد. خلقت و آقرینش شش نرم و خوی آن سرد است و به واسطه نرمی خود حرارت و بخار قلب را باز می‌گیرد». نکته قابل توجه دیگر در طب یونانی اهمیتی است که افلاطون برای پوست در ارتباط با تنفس قائل است. او «تنفس، را با عبور هوا از منافذ پوست مرتبط می‌دانست» (Fitting, 2015, p. 83). شاید از این منظر که در میان اندام‌ها و ارگان‌های بدن، پوست امکان ارتباط مستقیم با هوا و

عملکرد تنفس را دارد. تنفس پوستی را در حیواناتی مانند کرم‌های حلقوی و دوزیستان شاهد هستیم.

در طب سنتی چینی، ریه‌ها مرکز انرژی چی یا همان نیروی حیات هستند. براساس این طب، ریه و روده بزرگ بر عنصر فلز (هوا) نگاشت می‌شوند. کاپچوک (۱۳۹۴) ریه‌ها را اداره‌کننده بخش بیرونی بدن، یعنی پوست و موی بدن، می‌داند و می‌نویسد: «ریه‌ها تولید عرق، رطوبت پوست و مقاومت در برابر عوامل آسیب‌رسان خارجی را کنترل می‌کنند» (همان، ص. ۹۲). از نظر ماچوچا^{۳۱} (2009) ریه‌ها محل استقرار روح جسمانی^{۳۲} هستند. ماچوچا (ibid, p.48) اظهار می‌دارد که

روح جسمانی مربوط به اشک ریختن و گریه است. همان‌طور که روح جسمانی باعث می‌شود در سطح جسمی احساس درد کنیم، در صورت غم و اندوه نیز روح جسمانی باعث گریه و زاری می‌شود. روح جسمانی مربوط به زندگی ما به‌عنوان افراد [بشر] است، درحالی‌که روان غیرجسمانی (کبد) مسئول روابط ما با افراد دیگر است.

در طب هندی و در نظام چاکرای، چاکرای چهارم، چاکرای قلب، در مرکز قفسه سینه و در پیرامون قلب و ریه‌ها و تحت تأثیر دوشای واتا^{۳۳} (عنصر آسمانی و هوا) قرار دارد. نکته جالب و مشترک این دو طب این است که این چاکرا در رابطه با ارتباط ما با دیگران است، یعنی همان نگاشت رسانایی عنصر فلز که باعث ارسال و دریافت پیام‌ها می‌شود. در همین طب و براساس آیورودا، ریه‌ها بخشی از نظام تنفسی هستند و دو انرژی زیستی واتا (عنصر آسمانی و هوا) و کافا^{۳۴} (عنصر زمین و آب) در این قسمت وجود دارند. احساساتی که بر ریه‌ها تأثیر می‌گذارند شامل غم، اندوه و افسردگی است. غم و اندوه اصلی‌ترین احساسات کافا هستند. لد^{۳۵} (Lad, 2002, p. 28) معتقد است که

«هوا با حس لامسه مرتبط است» و با توجه به این که اندام حس لامسه پوست است، پوست نیز متأثر از احساسات ریه است.

عملکرد ریه‌ها جذب انرژی حیات از جهان است. این انرژی هم جنبه مادی و هم جنبه معنوی دارد. گفتیم که در طب سنتی هندی، هوا و در طب سنتی چینی، عنصر فلز (هوا) بر ریه‌ها نگاشت می‌شود. ریه‌ها رسانای امواج و جریان‌های مغناطیسی هستند و بدین ترتیب، نقطه اتصال و انتقال پیام‌ها ریه‌ها هستند. کلام بشر توسط ریه‌ها به صدا تبدیل می‌شود. همان‌گونه که آفتاب هر روز بر زمین می‌دمد و به زمین نور و زندگی می‌بخشد، روح نیز از طریق ریه‌ها به تن بشر دمیده شده است.

– روایت‌های استعاری از روح جسمانی (نفس) در زبان‌های فارسی و انگلیسی

در این بخش به مفهوم‌سازی‌های شناختی و فرهنگی زبان‌های انگلیسی و فارسی از عملکردهای دستگاه تنفسی شامل سخن گفتن، الهام گرفتن/بخشیدن و بوییدن در عبارات استعاری پرداخته می‌شود.

نگاشت عناصر مختلف در ادبیات فارسی بسیار رایج بوده و هست. چنان‌که آتش بر خشم و عشق، آب بر جود و گذشت، خاک بر حلم و وفاداری، و هوا بر طبع و استعداد نگاشت شده است. سعدی در این بیت به جای هوا از نفس استفاده می‌کند و می‌فرماید: «ای نفس خرم باد صبا از بر یار آمده‌ای مرحبا». نفس در لغت‌نامه دهخدا (۱۳۷۷، ذیل «نفس») به معنای «جان، روح، روان و قوه‌ای است که بدان جسم زنده است». فرهنگ برخط رایگان نیز نفس را به‌غیر از عمل یا فرایند تنفس، روح^{۳۶} یا سرزندگی^{۳۷} معنی می‌کند.

الف) نفس جان ارزش‌مندی است

1. Save your breath.

(نفست رو شهید نکن.)

عبارت (۱) به معنای دریغ ورزیدن از گفتن چیزی، انجام کاری یا درخواستی است که بیهوده است. در این عبارت، از مجاز «وسیله درگیر در کنش به جای کنش»، یعنی نَفَس به جای سخن، استفاده شده است. در عبارت انگلیسی، با کاربرد فعل *save* (اندوختن، نجات دادن و رهایی بخشیدن) استعاره نَفَس شیء/جانِ باارزشی است مطرح می‌شود. در زبان فارسی، با استفاده از اصطلاح شهید نکردن، به نَفَس، به عنوان روح جسمانی، توجه بیشتری شده است. استفاده از عبارت شهید کردن برای نَفَس به عنوان بخشی از روح الهی، به آن قداست بخشیده است، زیرا شهید کسی است که در راه خدا کشته می‌شود. هم‌نشینی دو واژه شهید و نَفَس دو حقیقت را آشکار می‌کند: اول تأثیر آموزه‌های دینی بر گفتمان فارسی‌زبانان و دوم، استلزام معنایی که در لفظ شهید نهفته است، یعنی سخنی که گفته می‌شود صادقانه و حق است، اما شنونده با بی‌توجهی آن را شهید می‌کند.

جدول ۱: استعاره مفهومی مبتنی بر مجاز بیولوژیک/ مفهومی نَفَس به جای سخن

عبارت استعاری (۱)	نَفَس را شهید نکن.	Save your breath.
استعاره مفهومی	نَفَس جانِ ارزش‌مندی است.	نَفَس جان/ شیء ارزش‌مندی است.

(ب) الهام روحی دمیدنی است

2. inspire someone with something

(الهام‌بخش کسی در کاری بودن)

3. uninspiring

(کسالت‌بار، بی‌روح)

در عبارات (۲) و (۳) در زبان انگلیسی واژه *inspire* به معنی الهام‌بخش بودن است که از ریشه *spire* و هم‌خانواده واژه‌هایی چون *spirit* (روحیه)، *respiration* (تنفس)

و *spray* (پاشیدن) است. فرهنگ *رایگان* این واژه را پرکردن ذهن و قلب و همچنین، تحریک یا القای کسی برای انجام کاری، دمیدن در / بر چیزی معنی می‌کند و دهخدا (۱۳۷۷، ذیل «الهام») الهام را «القای خدای تعالی در نفس» معرفی می‌کند [چیزی، مانند دمیدن جان]. در این عبارات نیز، مجاز بیولوژیکی «نفس به جای روح زندگی» به کار رفته است. با پذیرفتن جایگاه زیستی ریه به عنوان رسانای امواج و انتقال و دریافت پیام، استعاره انتقال الهام از طریق نفس مفهوم می‌یابد. الهام انرژی قابل انتقال به دیگران است. روحی که در کالبد زندگی دمیده می‌شود و نبود آن دنیا را جسم بی‌جانی خواهد کرد. بدین ترتیب، در هردو زبان فارسی و انگلیسی استعاره مفهومی «الهام روح دمیدنی است» را مشاهده می‌کنیم. یک تفاوت بینا فرهنگی در کاربرد فعل *inspire* در انگلیسی و الهام‌بخش بودن در فارسی وجود دارد. در انگلیسی، در جمله‌ای مانند *She inspires fear in me.* (او ترس را در من القا می‌کند)، فعل *inspire* برای افکار و عواطف منفی هم به کار می‌رود، در حالی که «الهام‌بخش بودن» در زبان فارسی به القای افکار و عواطف مثبت محدود می‌شود.

جدول ۲: استعاره‌های مفهومی مبتنی بر مجاز بیولوژیک / مفهومی نفس به جای روح زندگی

inspire someone with something	الهام‌بخش کسی در کاری بودن	عبارت استعاری (۲)
	الهام روح دمیدنی است.	استعاره مفهومی
Uninspiring	کسالت‌بار بی‌روح،	عبارت استعاری (۳)
	الهام روح دمیدنی است.	استعاره مفهومی

ج) عشق نفس کشیدن در هوای معشوق است

4. live and breathe something

(عاشق چیزی بودن، هواخواه کسی / چیزی بودن)

در عبارت (۴) مجاز «نفس به جای زندگی» و استعاره مفهومی «عشق هواست» در کنار هم قرار گرفته‌اند و یک استعاره مفهومی سطح بالاتر را ساخته‌اند: «عشق نفس کشیدن در هوای معشوق است». معادل فارسی این عبارت، عاشق چیزی یا هواخواه کسی / چیزی بودن است. عبارت استعاری هواخواه بودن بر مبنای جایگاه بیولوژیک هوا در فلسفه و طب کل‌نگر قابل درک است. در فلسفه و طب ارسطو هوا، نفس و پنوما با احساسات و شناخت مرتبط هستند. «در فلسفه ارسطو پنوما یا نفخه ارثی که طبیعتی ظریف و منتشر در بدن است، عامل حرارت حیات حسی و نخستین ابزار نفس است و تحت تأثیر حرارت طبیعی بدن و خون که شرط وجود آن است، حفظ می‌شود» (Pearce, 2016, p.2323). بدین ترتیب مجاز مفهومی «هوا به جای احساسات و شناخت» بنیان استعاره‌هایی قرار می‌گیرد که در آن «عشق هواخواهی است» و هواخواه انسانی عاشق است. در واقع، هنگامی که عاشق کسی می‌شویم، به جنبه‌های احساسی و شناختی فرد مورد علاقه اهمیت می‌دهیم.

جدول ۳: استعاره مفهومی مبتنی بر مجاز بیولوژیک / مفهومی هوا به جای احساسات

live and breathe sth	عاشق چیزی بودن، هواخواه کسی بودن	عبارت استعاری (۴)
انگیزه هواست عشق نفس کشیدن در هوای معشوق است	انگیزه هواست عشق هواخواهی است	استعاره مفهومی

(د) بوییدن ادراک اندیشه‌هاست

5. smell a rat

(بوی [خطر / توطئه] را احساس کردن؛ شک کردن)

در عبارت (۵)، مجاز «هوا به جای اندیشه» مطرح است و همچنین استعاره مفهومی «بوییدن ادراک اندیشه‌هاست». این استعاره در هردو زبان فارسی و انگلیسی کاربرد دارد. با توجه به اینکه در طب کل نگر هوا با خود پنوما، چی و پرانای حیات را منتقل می‌کند، می‌توان مبنای فیزیولوژیک این عبارت استعاری را درک کرد. بر این اساس «هوا به جای اندیشه» مجاز فیزیولوژیکی است. بینی علاوه بر اینکه اندام حس بویایی است، اندام نفس کشیدن و محل ورود هوا به ریه‌هاست. با بوییدن دو عمل اتفاق می‌افتد؛ از یک سو، گیرنده‌های بویایی در مغز بوهای فیزیکی موجود در هوا را ادراک می‌کنند و از سوی دیگر، این هوا به ریه‌ها فرستاده می‌شود و ریه‌ها به‌عنوان رسانای جریان زندگی، تحت تأثیر اندیشه‌هایی قرار می‌گیرند که به شکل پنوما، چی و پرانا در هوا جریان دارند.

در پژوهشی که موسوی^{۳۸} و عموزاده^{۳۹} (2020, p. 397) بر جنبه‌های معنایی ساخت‌های حس‌آمیزی^{۴۰}، مانند بو شنیدن، در زبان فارسی داشتند به این نتیجه رسیدند که این ساخت‌ها «نه تنها یک راهبرد اقتصادی برای اصلاح حواس است، بلکه یک استراتژی ذهنی طبیعی برای تفسیر تجربیات مبهم است». نمونه‌ای از این ساختار را در شعر حافظ (شاعر فارسی‌گوی قرن هفتم) می‌توان دید: «بوی بهبود ز اوضاع جهان می‌شنوم». در این شعر به حس مبهم انسان برای درک و دریافت اخباری از غیب اشاره می‌شود. به‌زعم نگارندگان، این حس شاید بی‌شبهت به حس مغناطیسی پرندگان مهاجر یا احساس حیوانات لحظاتی پیش از وقوع زلزله که احتمالاً به سبب جابه‌جایی و تغییرات مغناطیسی در پوسته زمین است نباشد. شاید این حس مبهم، یا حس ششم، حاصل ادراک چیزی از جنس عنصر پنجم (ایثر) در فلسفه و طب یونانی یا عنصر

آسمانی در طب سنتی هندی و عنصر فلز در طب چینی باشد که در پنوما، پرانا و چی جریان دارد و از طریق هوا منتقل می‌شود.

جدول ۴: استعاره مفهومی مبتنی بر مجاز بیولوژیک / مفهومی هوا به جای اندیشه

smell a rat	بوی [خطر / توطئه] را احساس کردن	عبارت استعاری ۵
بوییدن ادراک اندیشه‌هاست.		استعاره مفهومی

- نقش و عملکرد پوشش روح جسمانی (پوست) از منظر طب کل‌نگر گفته شد که افلاطون در ارتباط با تنفس برای پوست اهمیت قائل بود. علاوه بر این، ارتباط مستقیم پوست با هوا، آن را متأثر از پنومای موجود در هوا و تأثیرپذیری آن از انرژی‌های نامرئی موجود در آن می‌کند. از منظر طب چینی، ریه‌ها و پوست ارگان‌های مرتبط با دریافت احساس غم و اندوه هستند. بدین ترتیب، هرچه بافت پوست نازک‌تر باشد، فرد در برابر اندوه و مشکلات حساس‌تر و آسیب‌پذیرتر است. در طب آیورودا، پوست در ارتباط با عنصر هوا و در رابطه با دادن و گرفتن است. براساس این طب، نوع پوست افراد براساس برتری هریک از سه دوشا متفاوت است. افرادی که دوشای پیتا^{۴۱} (خلط آب و آتش) بالایی دارند، معمولاً پوست چرب دارند که مستعد آکنه است. پوست افراد کافابتر (کثرت خلط خاک و آب)، معمولاً سرد و چرب است، اما افراد واتابتر (کثرت خلط عنصر آسمانی و هوا) پوست خشک و شکننده دارند و بیشتر تحت تأثیر محرک‌های عاطفی و روانی قرار می‌گیرند. براساس این طب، افراد با کثرت مختلف دوشا، نه تنها تیپ‌های مختلف فیزیکی و شخصیتی دارند، بلکه حساسیت پوستشان به محرک‌ها نیز متفاوت و متغیر است. در طب مدرن نیز پوست، گسترده‌ترین

ارگان بدن، به‌عنوان مهم‌ترین رابط و مانع بین بدن و محیط بیرون مطرح است. «نظارت بر سیستم ایمنی و تنظیم هموستاتیک عملکرد پوست توسط فعل و انفعالات پیچیده بین سلول‌های لنفوییدی و میلوئیدی ساکن و ارتباطات آن‌ها با پارانشیم اطراف کنترل می‌شود» (Kobayashi, Ricardo-Gonzalez, Moro, 2020, p. 100). بدین ترتیب، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که طبیعتاً پوست بیش از سایر ارگان‌های بدن تحت تأثیر محرک‌های فیزیکی و غیرفیزیکی محیط باشد.

- روایت‌های استعاری از پوست در زبان‌های فارسی و انگلیسی

الف) پوست زرهی با ضخامت متغیر است

6. have a thin skin

(حساس بودن/ نازک‌نارنجی بودن)

7. have a thick skin

(پوست کلفت بودن)

8. have a skin like a rhinoceros

(پوستی شبیه کرگدن داشتن)

معادل عبارت استعاری *have a thin skin* در فارسی، حساس و نازک‌نارنجی بودن است. در عبارت استعاری فارسی، علاوه بر نازک بودن به رنگ نارنجی نیز اشاره شده است. هاروتیونیان^{۴۲} (2015, p. 65) رنگ نارنجی را «نماد انرژی، سرزندگی، شادی، هیجان، ماجراجویی، گرما و سلامتی» معرفی می‌کند. این رنگ نمادی از جوانی و نابالغ بودن و به‌عبارتی، کم‌تجربه بودن است. براساس مستندات طب کل‌نگر، ریه و پوست در ارتباط با سیستم ایمنی بدن و مقاومت فرد در برابر آسیب‌های خارجی هستند. می‌دانیم که سیستم ایمنی افراد بعد از هر بار ابتلا نسبت به عامل بیماری‌زا مقاوم‌تر می‌شود. بنابراین، فرد نازک‌نارنجی و نابالغ که در معرض عوامل تهدیدکننده محیط قرار

نگرفته، در مقابل سختی‌ها بسیار آسیب‌پذیر است، درحالی‌که افرادی که تجربه مواجهه با بیماری‌ها و ناملایمات را دارند، از ایمنی و تحمل بیشتری برخوردارند. به این ترتیب، پوست به‌عنوان مجاز بیولوژیکی به‌جای طاقت و تحمل مطرح می‌شود.

با پذیرفتن مجاز بیولوژیکی «پوست به‌جای طاقت و تحمل»، عبارات استعاری (۶) و (۷) پوست نازک / کلفت داشتن قابل فهم هستند. در هر دو زبان فارسی و انگلیسی، استعاره مفهومی «پوست بافته‌ای با ضخامت مختلف است»، مطرح است. به‌گونه‌ای که هرچه پوست کلفت‌تر باشد، ظرفیت و توان فرد در برابر سختی‌ها بیشتر خواهد بود، تا حدی که مانند عبارت (۸) پوست می‌تواند به کلفتی پوست یک کرگدن و کاملاً آسیب‌ناپذیر باشد. براساس داده‌های طبی، پوست هم از منظر فیزیولوژیکی و هم از منظر عاطفی بافته‌ای است که مانند زره شخص را در مقابل آسیب‌ها حفظ می‌کند.

جدول ۵: استعاره‌های مفهومی مبتنی بر مجاز پوست به‌جای طاقت و تحمل

عبارت ۶	پوست نازک داشتن / نازک نارنجی بودن	have a thin skin
استعاره مفهومی	پوست زرهی با ضخامت متغیر است	
عبارت ۷	پوست کلفت داشتن	have a thick skin
استعاره مفهومی	پوست زرهی با ضخامت متغیر است	
عبارت ۸	پوستی شبیه کرگدن داشتن	have a skin like a rhinoceros
استعاره مفهومی	پوست زرهی با ضخامت متغیر است	

(ب) پوست ظرف روح است

9. jump out of one's skin

(قالب تهی کردن)

خاستگاه عبارت (۹) تغییرات فیزیولوژیکی است که در هنگام غافل‌گیری یا ترس برای روح اتفاق می‌افتد. ابن‌سینا (۱۳۹۴) در مبحث اعراض نفسانی از آن به‌عنوان «حرکت نفس به خارج بدن» یاد می‌کند. از آن‌جا که پوست بیرونی‌ترین ارگان بدن است، این عبارت استعاری برمبنای مجاز «پوست به‌جای محدوده و حریم روح» شکل گرفته است. بدین ترتیب، در هردو زبان استعاره مفهومی «پوست به‌مثابه ظرف جان است» مطرح است، با این تفاوت که در عبارت انگلیسی فرد از پوستش بیرون می‌جهد و در فارسی قالب تهی می‌کند.

براساس طب سنتی یونانی/ایرانی، وقتی

شادی به‌شکل قوی و ناگهانی بر جسم عارض شود (به‌سبب کثرت و افراط میل روح) ممکن است باطن بدن و فضای قلب از روح و حرارت به‌اندازه‌ای خالی شود که برودت مستولی گشته، غش عارض شود. عارضه‌ای که گاه می‌تواند به مرگ نیز منجر شود. گزارش‌هایی در دست است که نشان می‌دهد افرادی از شدت شادی و فرح، به‌صورت ناگهانی درگذشته‌اند (مجوسی^{۳۳} به‌نقل از لطیفی و همکاران، ۱۴۰۰، ص. ۳۰۹).

10. get under one's skin

(زیر پوست کسی رفتن)

اساس عبارت (۱۰) استعاره مفهومی «پوست به‌مثابه حریم شخصی افراد است» است. در زبان انگلیسی، «زیر پوست کسی رفتن» به‌معنی کسی را مجذوب خود کردن است که از این منظر، تقریباً مشابه عبارت فارسی زیر جلد کسی رفتن است. این عبارت، همچنین، به‌معنای موی دماغ کسی شدن و آزار و اذیت فرد است. عبارت استعاری نزدیک به این معنا در گلستان سعدی (۶۵۶ ق) آمده است که «جانان پدر! تو نیز اگر بخفتی، بهتر از آن که در پوستین خلق افتی» (دخالت در امور خصوصی مردم،

چیزی شبیه به حشره گزنده‌ای است که در لباس فرد افتاده است). خاستگاه زیستی پوست به‌عنوان پوشش جسم، انگیزه‌ای برای مجاز بیولوژیکی پوست به جای محدوده و حریم روح در دو زبان فارسی و انگلیسی فراهم آورده است که مبنایی قرار می‌گیرد برای استعاره مفهومی «پوست ظرف روح است». بدین ترتیب در هر دو زبان، عبور از حریم پوست و پوستین جان افراد به‌منزله تجاوز به حریم شخصی فرد است.

جدول ۶: استعاره‌های مفهومی مبتنی بر مجاز پوست به‌جای محدوده و حریم روح

عبارت استعاری ۹	قالب تهی کردن	jump out of one's skin
استعاره مفهومی	پوست ظرف روح است	
عبارت استعاری ۱۰	در پوستین کسی افتادن	get under one's skin
استعاره مفهومی	پوست ظرف روح است	

۶. نتیجه

در این پژوهش به مفهوم‌سازی‌های شناختی - فرهنگی در عبارات استعاری مرتبط با عملکرد ریه و پوست در دو زبان فارسی و انگلیسی پرداخته شد. ویژگی‌های بیولوژیک و عنصری این دو ارگان که، بر مبنای طب کل‌نگر، در تماس مستقیم با انرژی حیات (پنوما، چی و پرانا) هستند آن‌ها را به‌عنوان رسانا و واسطه انرژی بین انسان و جهان قرار داده است. ریه‌ها به‌عنوان واسطه دریافت انرژی حیات محل دمیدن روح هستند و همچنین، به‌عنوان رسانایی عمل می‌کنند که امکان انتقال انرژی فرد به‌صورت صوت و کلام را به جهان هستی فراهم می‌کنند. یافته‌های این پژوهش نشان از هم‌گرایی فوق‌العاده‌ای در مفهوم‌سازی‌ها و روایت استعاری عملکرد ریه و پوست در دو زبان فارسی و انگلیسی دارد که در آن‌ها «نفس جان/شیء باارزشی است»، «الهام روحی

دمیدنی است»، «هواخواهی عاشقی است» و «عشق نَفَس کشیدن در هوای معشوق است». همچنین، «پوست به‌مثابه زره و ظرف روح و جان است». براساس یافته‌های پژوهش، ویژگی‌های بیولوژیکی متعدد ارگان تنفسی و خاستگاه زیستی یکسان عواطف مرتبط با عملکرد تنفسی و پوست در طب کل‌نگر می‌تواند توجیهی برای ساخت استعاره‌های مشابه و یا نسبتاً مشابه در دو زبان فارسی و انگلیسی باشد. هرچند به‌نظر می‌رسد که تعاملات گسترده علمی و فرهنگی بین این دو زبان هم‌خانواده در این خصوص بی‌تأثیر نباشد. تفاوت‌هایی نیز در این روایات استعاری دیده می‌شود که مؤید این گفته یو است که «فرهنگ به‌عنوان صافی‌ای عمل می‌کند که جنبه‌های تجربه حسی - حرکتی را انتخاب و آن‌ها را با تجربیات ذهنی و قضاوت برای نگاشت استعاری مرتبط می‌کند» (Yu, 2008, p.247). در مجموع، مطالعه بین‌فرهنگی خاستگاه استعاره‌ها از منظر سه طب کل‌نگر فرصتی مناسب برای یافتن مبنای بیولوژیک استعاره‌هاست که می‌تواند تأییدی بر مجازبنیاد بودن بسیاری از استعاره‌های بدن‌مند باشد.

این پژوهش براساس انتخاب هدفمند عبارات استعاری بین دو زبان فارسی و انگلیسی از خانواده زبان‌های هندواروپایی انجام شد. پیشنهاد می‌شود پژوهشی درمورد استعاره‌های مجازبنیاد مرتبط با عملکرد ارگان تنفسی با شیوه انتخاب تصادفی بین زبان‌های غیرهم‌خانواده صورت پذیرد و نتایج آن با نتایج این پژوهش مقایسه گردد تا مشخص شود که آیا در این زبان‌ها نیز شباهت وجود دارد یا خیر.

پی‌نوشت‌ها

1. embodied experiences
2. metaphorical expressions
3. emotions
4. metonymies
5. hoistic medicine

6. humeral

۷. Aether: افلاطون و امپدکس ایتر را برترین و خالص‌ترین قشر نور می‌دانند.

8. The Free Dictionary, <https://www.thefreedictionary.com>

9. Matsuki

10. Kövecses

11. Baş

12. Gibbs

13. Sharifian

14. body term

15. cognitive sciences

16. Gallagher

17. embodied cognition

18. Feldman

19. **Nietzsche**

20. Reddy

21. conduit metaphor

22. Lakoff

23. Turner

24. conceptual domain

25. Barcelona

26. conceptual metaphors

27. conceptual metonymies

28. contiguity

۲۹. این هفت عامل عبارت‌اند از ارکان (عناصر آب، آتش، خاک و هوا)، مزاج (سرد، گرم، مرطوب و

خشک)، اخلاط (خون، بلغم، صفرا و سودا)، اعضا، ارواح، قوت و افعال.

30. Nedre

31. Macicia

32. corporal soul

33. Vata

34. Kapha

35. Lad

36. spirit

37. vitality

38. Mousavi

39. Amouzadeh

40. synaesthesia
41. Pitta Dosha
42. Harutyunyan
43. Majusi

منابع

- ابن‌سینا، ح. (۱۳۹۴). *قانون در طب*. تهران: مرسل.
- تقی‌پوری حاجبی، س.، پاشایی فخری، ک.، و عادل‌زاده، پ. (۱۴۰۱). بررسی تطبیقی استعاره مفهومی غم و شادی با استناد بر شواهدی از آثار افغانی و ایشی گورو. *پژوهش ادبیات معاصر جهان*، ۱، ۵۱-۷۹.
- دهخدا، ع.ا. (۱۳۷۷). *لغت‌نامه دهخدا*. زیر نظر م. معین و س. ج. شهیدی. تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
- حقوق‌شناس، ع.م.، سامعی، ح.، و انتخابی، ن. (۱۳۸۱). *فرهنگ معاصر هزاره انگلیسی به فارسی یک جلدی*. تهران: انتشارات فرهنگ معاصر.
- طبری، ع. (۱۳۹۲). *مینوی خرد، یا فردوس حکمت در طب*. ترجمه س.ع. مدنی و ع. بروجردی. تهران: مهر امین.
- کاپچوک، ت. (۱۳۹۹). *طب چینی - بافته بی‌بافته*. ترجمه م. طباطبایی. تبریز: فروزش.
- گُوچش، ز. (۱۳۹۹). *استعاره‌ها از کجا می‌آیند؟ ترجمه ج. میرزابیگی*. تهران: آگاه.
- لطیفی، س.ا.، حاجی رحیمیان طسوجی، م.ح.، رجب‌نژاد، م.ر.، اسدی، م.ح.، و محمودی، س.ع. (۱۴۰۰). بررسی نقش اعراض نفسانی در پایداری سلامت یا ایجاد بیماری. *طب مکمل*، ۴، ۳۰۴-۳۱۵.
- محمدزاده، س.م.، قیطوری، ع.، و غلامعلی‌زاده، خ. (۱۳۹۵). استعاره‌های مربوط به چشم و قلب در تبری: رویکردی شناختی. *مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران*، ۱۴، ۱۲۳-۱۴۲.

ملکیان، م.، و ساسانی، ف. (۱۳۹۲). بیان استعارای غم و شادی در گفتار روزمره. پژوهش‌های زبانشناسی تطبیقی، ۵، ۱۱۳-۱۴۰.

References

- Ali, S., & Ali, F. (2015). Description of Ruh (Pneuma) According to Unani Medicine and Its Modern Perspectives. *JETIR*, 2(5), 915-918. [in Persian]
- Avicenna. (2015). *The Canon of Medicine*. Tehran: Morsal. [in Persian]
- Barcelona, A. (2000). Types of arguments for metonymic motivation of conceptual metaphor. in A. Barcelona (Ed.). *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter. 31-58.
- Baş , M. (2018). Conceptualizations of Ciğ er'liver-Lung'in Turkish Figurative Expressions. *Mersin University Journal of Linguistics & Literature/Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi*, 15(1), 1-24.
- Dehkhoda, A. A. (1998). *Dehkhoda Dictionary*. Supervised by Moin, M. & Shahidi, S. J. Tehran: University of Tehran Press. [in Persian]
- Feldman, J. (2006). *From Molecule to Metaphor: A Neural Theory of Language*. Cambridge, Massachusetts London, England: MIT Press.
- Fitting, J.W. (2015). From breathing to respiration. *Respiration*, 89(1), 82-87.
- Gallagher, S. (1986). Body image and body schema: A conceptual clarification. *Journal of Mind and Behavior*, 7(4), 541-554.
- Gibbs, R. W. (2020). Feeling moved by metaphor. In R. Carter and P. Stockwell (eds.), *The Language and Literature Reader* (pp. 209-218). London and New York: Routledge.
- Gibbs, R.W. (2017). *Metaphor wars: Conceptual metaphors in human life*. New York: Cambridge University Press.
- Haghshenas, A. M., Samaei, H., & Entekhabi, N. (2002). *Farhang Moaser Millennium English-Persian Dictionary*. Tehran: Farhang Moaser Publishers. [in Persian]
- Harutyunyan, K. (2015). Colour terms in advertisements. *Armenian Folia Anglistika*, 11 (14), 55-67.
- Kaptchuk, T. (2020). *The Web That Has No Weaver: Understanding Chinese Medicine*. Translated by Tabatabai, M. Tabriz: Forouzesheh.
- Kobayashi, T., Ricardo-Gonzalez, R.R. & Moro, K. (2020). Skin-Resident Innate Lymphoid Cells - Cutaneous Innate Guardians and Regulators. *Trends in Immunology*, 41(2), 100-112.

- Kovecses, Z. (2000). *Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kövecses, Z. (2009). Metaphor, culture, and discourse: The pressure of coherence. in A. Musolff et al. (eds.), *Metaphor and Discourse*. (pp.11-24).UK: Palgrave Macmillan,
- Kövecses, Z. (2016). Conceptual metaphor theory. in E. Semino and Z. Demjén (eds.). *The Routledge Handbook of Metaphor and Language*. Routledge Handbooks Online.
- Kovecses, Z. (2020). *Where Metaphors Come From*. Translated by Mirzabeigi, J. Tehran: Agah Publishing. [in Persian]
- Lad, V. (2002). *Textbook of Ayurveda*. United States: Ayurvedic Press.
- Lakoff, G., & Turner, M. (2009). *More than cool reason: A field guide to poetic metaphor*. Chicago: University of Chicago Press.
- Latifi, S. A., Haji Rahimian Tasooji, M. H., Rajab Nejad, M. R., Asadi, M. H., & Mahmoudi, S. A. (2021). The Role of Psychological Symptoms in Health Sustainability or Disease Development. *Complementary Medicine Journal*, 4, 304–315.
- Maciocia, G. (2009). *The Psyche in Chinese Medicine: Treatment of Emotional and Mental Disharmonies with Acupuncture and Chinese Herbs*. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- Majusi A. (2001). *Kamelo- al-Sanaate-Tabiya* (Arabic). London: The British Library.
https://opac.nlai.ir/opacprod/search/briefListSearch.do?command=FULL_VIEW&id=5699090&pageStatus=1&sortKeyValue1=sortkey_title&sortKeyValue2=sortkey_author
- Malekian, M., & Sasani, F. (2013). The Metaphorical Expression of Sorrow and Joy in Everyday Speech. *Comparative Linguistics Research*, 5, 113–140.
- Matsuki, K. (1995). Metaphors of anger in Japanese. *Language and the cognitive construal of the world*, 82, 137-151.
- Mohammadzadeh, S. M., Gheitury, A., & Gholamalizadeh, K. (2016). Metaphors Related to Eye and Heart in Tabari: A Cognitive Approach. *Research in Western Iranian Languages and Dialects*, 14, 123–142.
- Mohammad-zadeh, S. M., Gheitury, A., & Gholamalizadeh, K. (2016). Eye and Heart Metaphors in Tabari: A Cognitive Approach. *Journal of Western Iranian Languages and Dialects*, 3(14), 123-142.
- Mousavi, S.H., & Amouzadeh, M. (2020). ‘I hear the smell of roses’

- Semantic aspects of synaesthetic constructions in Persian. *Review of Cognitive Linguistics*, 18(2), 397-427.
- Neder, J.A. (2020). Cardiovascular and pulmonary interactions: Why Galen's misconceptions proved clinically useful for 1,300 years. *Advances in Physiology Education*, 44(2), 225-231.
- Niemeier, S. (2000). Straight from the heart-metonymic and metaphorical explorations. *Topics in English Linguistics*, 30, 195-214.
- Pachuta, D. M. (1991). Chinese medicine: The law of five elements. *India International Centre Quarterly*, 18(2/3), 41-68.
- Pearce, J.M.S. (2016). Greek medicine: A new look. *Brain*, 139(8), 2322-2325.
- Reddy, M. (1979). The conduit metaphor. *Metaphor and thought*, 285-324.
- Sharifian, F. (2008). Conceptualizations of del 'heart-stomach' in Persian. In F. Sharifian, R. Dirven, N. Yu, & S. Niemeier (Eds.). *Culture, Body, and Language: Conceptualizations of Heart and Other Internal Body Organs Across Languages and Cultures* (pp. 247 - 265). Berlin, New York: De Gruyter Mouton.
- Tabari, A. (2013). *The Firdous al-Hikmah (or The Paradise of Medicine)*. Translated by Madani, S. A., & Boroujerdi, A. Tehran: Mehr Amin Publishing. [in Persian]
- Taghipouri Hajebi, S., Pashaie Fakhry, K., & Adelzadeh, P. (2022). A Comparative Study of Conceptual Metaphors in the Domains of Sadness and Happiness Based on Evidence from Works by Afghani and Ishiguro. *Research in Contemporary World Literature*, 27(1), 51-79.
- The Free Dictionary. <https://www.thefreedictionary.com>
- Voigt, K. (2019). "The Great Reason of the Body" – Friedrich Nietzsche, Joseph Beuys and the Art of Giving Meaning to Matter and Earth. *Tate Papers*, N.32. Retrieved 16 May 2023 from <https://www.tate.org.uk/research/tate-papers/32/nietzsche-beuys-giving-meaning-matter-earth>.
- Yu, N. (1995). Metaphorical expressions of anger and happiness in English and Chinese. *Metaphor and Symbol*, 10(2), 59-92.
- Yu, N. (2008). Metaphor from Body and Culture. In R. Gibbs, Jr. (Ed.). *The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought* (Cambridge Handbooks in Psychology, pp. 247-261). Cambridge: Cambridge University Press.